

Verslag Webinar 17/06/2021

“Ik wil je iets vertellen...”

Naar aanleiding van “Wereldvluchtelingendag” organiseerde CAW Oost-Vlaanderen op 17 juni 2021 een Webinar.

Dit werd aangeboden in het kader van het project *Cultuursensitief werken via Mind-Spring* gesubsidieerd door AMIF (het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie).

DEEL 1 Uiteenzetting van Sarah Strauven

Spreker: Sarah Strauven werkte 10 jaar als klinisch psycholoog in een opvangcentrum voor asielzoekers. In die periode specialiseerde ze zich in psychotrauma en narratieve therapie. Sinds vierjaar woont ze in Melbourne, waar ze doctoreert in vluchtelingenstudies. Haar interesses liggen op het raakvlak van migratie, mensenrechten en geestelijke gezondheidszorg.

Inhoud: Sarah Strauven besprak enkele bevindingen uit haar doctoraatsonderzoek over burgerinitiatieven die mensen met en zonder vluchtelingenervaringen samenbrengen door middel van verhalen.

Meer bepaald, wilt ze met haar onderzoek nagaan hoe het delen van verhalen kan bijdragen tot het gewenste identiteitsgevoel van mensen. En hoe op die manier een gedeelde wereld kan gecreëerd worden, waarin mensen met een vluchtgeschiedenis zich thuis kunnen voelen, als een volwaardig lid van de nieuwe gemeenschap.

Dit onderzoek bouwt verder op het gedachtengoed van Hannah Arendt (een Duits-Amerikaans Joods filosofe en politiek denker) en de werken van Natasha Saunders (globale politiek en politieke theorie) en Anya Topolski (ethiek en politieke filosofie) die beiden het belang van Arendt's ideeën in de hedendaagse context beschouwen. -Kort samengevat, omschrijft Arendt het probleem van staatlozen en vluchtelingen als niet enkel het verlies van rechten, maar ook het verlies van een plek in de wereld.

Volgens Arendt, creëren we een thuis in de wereld door te verschijnen voor anderen, ons te tonen aan anderen. We nemen deel aan de wereld wanneer anderen getuige zijn van wat we zeggen en doen. Hannah Arendt benadrukte de actieve betrokkenheid van anderen, van de gemeenschap, om onze menselijkheid en ons bestaan te erkennen. Zonder deze erkenning, zegt Saunders, 'worden de ontheemden teruggeworpen op hun loutere gegevenheid; ze verschijnen voor anderen alleen als 'wat' ze zijn en niet als 'wie' ze zijn'. In de “ontmoeting” met anderen, vinden we betekenis en slagen we erin een thuis te creëren ondanks de instabiliteit en onzekerheid die ons leven kenmerken. Topolski wijst er ons op dat het zich wenden naar elkaar en verantwoordelijkheid opnemen voor elkaar ons kan helpen om met de huidige onzekerheden, onduidelijkheid en gebrek aan controle om te gaan. We hebben anderen nodig. Als we dit uitgangspunt nemen, loont het om te zoeken naar ‘oplossingen’ of benaderingen die mensen in staat stellen om samen met anderen een thuis in de wereld te creëren. Dit is waar het in Sarah's onderzoek om gaat: Hoe creëren ‘gewone mensen’ platforms in onze maatschappij waarin mensen met vluchtelingenervaring voor anderen kunnen verschijnen als wie ze zijn, door middel van hun verhalen, en waarbij anderen die hiervan getuige zijn erkenning kunnen geven dat wat ze zeggen en doen waarde heeft?

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

De lens die Sarah gebruikte om naar deze platforms te kijken, is gevormd door de ethiek, politiek en relationele praktijken van 'Narrative Therapy and Community Work'. Narratieve therapie werd in de jaren tachtig ontwikkeld door de Australische Michael White en de Nieuw-Zeelandse David Epston. Het is een respectvolle, niet-beschuldigende benadering in therapie en gemeenschapswerk dat mensen centraal stelt als experts in hun eigen leven. Het beschouwt problemen als losstaand van mensen en gaat ervan uit dat mensen veel vaardigheden, competenties, overtuigingen en waarden hebben die hen kunnen helpen om de invloed van problemen in hun leven te verminderen. Het basisprincipe van narratieve praktijken is de nauwe relatie tussen verhalen en identiteit (ons identiteitsgevoel wordt gevormd door de verhalen die we over onszelf en de wereld vertellen) en het feit dat beiden geconstrueerd, meevoudig en veelzijdig zijn. Verhalen die het beeld van onszelf versterken en ondersteunen dragen bij tot een gewenst identiteitsgevoel, verhalen die echter het beeld van onszelf onderuit halen of eenzijdig belichten, beperken ons.

In de context van vluchtelingen, wordt vaak een podium geboden om verhalen van kwetsbaarheid te brengen, in een poging om invloed uit te oefenen en verandering teweeg te brengen, net zoals voor andere gemarginaliseerde gemeenschappen. Dit kan echter gevaarlijk zijn. Sarah benadrukt dat we kritisch moeten nadenken over de effecten van deze aanpak. Door enkel eendimensionale verhalen te delen, versterken we het beeld van vluchtelingen als het eeuwige slachtoffer dat hulp nodig heeft en dankbaar dient te zijn of dat van de superheld met onuitputtelijke veerkracht. Beide verhalen zijn problematisch. We moeten openstaan voor de pluraliteit en complexiteit van levensverhalen.

Door de dominante verhalen in het maatschappelijke discours worden vluchtelingen vaak gedwongen om hun verhaal op een bepaalde manier te brengen. Het is belangrijk om stil te staan bij het soort verhalen dat we mensen vragen te delen met ons. Versterken we ongewild een beeld dat vluchtelingen beperkt in hun mogelijkheden om zich te tonen aan ons voor wie ze zijn? Geven we hen voldoende ruimte om de verhalen te brengen die hun gewenst identiteitsgevoel ondersteunen en die dus voor hun belangrijk zijn?

Vragen die we ons hierbij kunnen stellen zijn:

- Hoe wordt de vrijheid om bepaalde verhalen te construeren en te brengen in de praktijk gebracht?
- Geven we ruimte voor complexe, onvolmaakte, gedetailleerde, meerlagige, veranderende verhalen?
- Wat soort verhalen worden opgevoerd en hoe beïnvloedt dit de identiteit van mensen?

Veel vluchtelingen delen hun verhalen om iets te veranderen in de wereld, om bewustzijn te creëren over het onrecht dat ze zelf hebben meegemaakt. In Sarah's onderzoek gaven mensen met een vluchtelingenachtergrond aan dat ze niet zozeer empathie willen opwekken of een bron van inspiratie willen zijn voor anderen. Ze willen vooral dat hun verhalen impact hebben en iets goeds voortbrengen. Ze willen iets in gang brengen met hun verhaal en dat is waar hun verhaal "wereld scheppend" wordt. Dit stemt tot nadenken over de rol die we hebben als luisteraars van deze verhalen. Hoe brengen we hulde aan de verhalen die mensen ons toevertrouwen? Het gaat erom dat we actieve getuigen worden die niet alleen openstaan voor de mens achter het vluchtelingenverhaal maar dat we ook zelf bewust worden van het verschil dat we kunnen maken in de wereld. Hoe kan een verhaal dat we horen ons aanzetten om zelf actie te nemen, hoe klein ook?

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

We danken Sarah Strauven voor specifieke stem die ze door haar doctoraatsonderzoek aan vluchtelingen geeft. Door haar verfrissende invalshoek heeft ze deelnemers kunnen inspireren en nieuwe perspectieven en benaderingen aangereikt. Zo kregen we onder andere volgende feedback van een deelnemer:

*“Ik heb er persoonlijk veel uit geleerd. Sommige dingen troffen me ook hard, zoals:
- De neiging van hulpverleners om in hun drang naar hulpverlening,
alleen of voornamelijk de behoeften en het lijden van vluchtelingen te zien,
- De manier waarop verhalen en getuigenissen die we in de media
plaatsen, opgebouwd zijn rond deze waarden en normen en doordrongen
zijn van archetypische beelden en verwachtingen”*

DEEL 2 – Panelgesprek

In een tweede deel van de Webinar werden 8 mensen, met en zonder vluchtelingenachtergrond, voor een panelgesprek uitgenodigd om hun ervaringen met de deelnemers uit te wisselen. Inspirerende verhalen vol authenticiteit en passie!

Feven

Gedreven dame uit Eritrea die de vereniging EriGent heeft opgericht en zich op die manier volop inzet voor de Eritrese gemeenschap. Als ervaren Mind-Spring Trainer ondersteunt ze haar lotgenoten ook via Mind-Spring programma.

“In het begin was het niet gemakkelijk hier in België voor mij, daarom heb ik zelf initiatief genomen om andere nieuwkomers te helpen”.

Wat doet EriGent? Helpen met huisvesting, een gevoel van samenhang geven aan nieuwkomers, hen uit het sociaal isolement halen. In coronatijden hebben ze digitaal huiswerkbegeleiding voor kinderen georganiseerd. Ze boden ook vormingen aan met experts. Ook Mind-Spring Ouderkracht werd digitaal georganiseerd. In die tijd was het vooral belangrijk om samen sterk te blijven en ook in contact te blijven bijvoorbeeld via zoom-sessies.

“Wat we doen met onze vereniging geeft ons allen een gevoel van erkenning”.

Feven volgt nu een opleiding tot ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting.

“Ik heb armoede zelf meegemaakt en weet heel goed welke drempels zijn er voor mensen in armoede op de weg naar onze hulpverlening. Ik wil een brug zijn tussen die twee”.

Sarah Strauven: Feven is een mooi voorbeeld dat de betekenis en verantwoordelijkheid laat zien welke vluchtelingen zelf nemen. Ze kunnen vanuit hun ervaringsdeskundigheid vertrekken en Feven kan nu door de opleiding ook nog ruimer kijken in het gebied van armoede.

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

Nadia en Lamis

Nadia heeft vereniging "Syrie met liefde" in Oostende opgericht en biedt de nieuwkomers in België een ondersteuning aan door bijvoorbeeld taallessen, praktische steun, emotionele steun. Nadia is een belangrijke steunfiguur voor veel nieuwkomers in Oostende en vormt een brug tussen nieuwkomers en welzijnspartners. Ze heeft de opleiding tot Mind-Spring Trainer gevolgd om op die manier ook haar ervaring en kennis als steunfiguur te kunnen toepassen.

Lamis is sinds 2017 in België en heeft Nadia leren kennen bij de Nederlandse lessen en via het Huis van het Kind. Ze hebben een sterke band opgebouwd. Lamis noemt Nadia "mijn grote zus" die haar met alles helpt.

Nadia geeft advies aan sociaal werkers: *"geef tijd en beetje rust aan vluchtelingen-nieuwkomers zodat ze even kunnen bekomen en goed nadenken over hun toekomst en de juiste beslissingen nemen. Als vrijwilligster zie ik veel en soms denk ik dat sociaal werkers weinig informatie krijgen in hun opleiding rond cultuur sensitief werken met nieuwkomers"*.

Peggy en Bashar

Peggy werkt sinds 22 jaar in het OCMW van Gent en is een van de meest ervaren en geëngageerd Mind-Spring co-begeleiders. Bashar komt uit Palestina en is sinds 5 jaar in België waar hij het geluk had Peggy te leren kennen, die zijn steunfiguur is geworden. In die 5 jaar hebben ze een sterke vriendschap opgebouwd. Bashar is inmiddels deel van de familie van Peggy geworden. Zo vertelde Peggy dat ze door Bashar in haar leven te hebben gerustgesteld is omdat ze weet dat als haar zoon problemen heeft die hij niet met haar wil bespreken, zal Bashar er zijn voor hem.

Bashar: "I'm part of the family"

Peggy: "It is a win-win situation for both of us"

Elmira: In Mind-Spring Ouderkracht programma staan we stil bij het opvoeden in een migratiecontext. Vluchtelingenouders zijn nieuwsgierig en willen weten hoe Belgische ouders hun kinderen opvoeden. Het voorbeeld van Bashar en Peggy toont juist hoe ze elkaar kunnen ondersteunen. Dit bevestigt nog eens ook wat Sarah heeft verteld over de betekenis van vluchtelingen in onze samenleving en voor elkaar.

Els Pauwels en Marijke Verleyen

Els is integratie ambtenaar bij de stad Geraardsbergen en samen met Marijke hebben ze het project "Over t leven" uitgewerkt. "Over t leven" is een project waar 6 vluchtelingen met oorlogsverleden en 6 Belgen die de Tweede Wereldoorlog meegemaakt elkaar ontmoetten tijdens vijf theebransjes en hun verhalen met elkaar deelden. Hieruit is een tentoonstelling met 12 panels in Geraardsbergen ontstaan waar mensen deze getuigenissen kunnen lezen.

Meer informatie is te vinden onder:

<https://socius.be/een-straaffe-praktijkbeschrijving-over-t-leven>

<https://avansa-vlad.be/projecten/over-t-leven>

Uit dit project komt sterk het belang en de betekenis van zorg dragen voor elkaar naar boven.

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

Arifa

Geëngageerde dame uit Afghanistan die schrijfster is. Ze bereikt online veel Afghanen. Via haar eigen blog probeert zij mensen terug te verbinden door middel van poëzie. Hiernaast geeft ze ook veel praktische informatie aan nieuwkomers uit Afghanistan via haar Facebook in Dari en Pashtu. Voornamelijk in tijden van lockdown was dit van groot belang voor veel Afghanen. Daarnaast is Arifa Mind-Spring Trainer en kan op die manier haar kennis en engagement volledig inzetten om mensen uit Afghanistan te ondersteuning in hun parcours hier.

Nieuwkomers zelfredzaam te maken zodat ze zelf sterk kunnen staan in hun schoenen, dat is van groot belang voor haar en iets dat wij van haar kunnen leren.

Samenvatting door Sarah Strauven

Dit panel gesprek heeft aangetoond dat iedereen vanuit zijn eigen unieke context een bijdrage kan leveren. We hoeven ons niet te laten beperken door de dominante verhalen die er bestaan, - en kunnen actief aandacht schenken aan de onderbelichte verhalen die ons versterken en onze gedeelde wereld scheppen.

Op het einde werden alle deelnemers uitgenodigd om initiatieven, klein of groot, te delen waardoor een bundel van initiatieven rond heel België is ontstaan (zie lijst onderaan).

Dank aan iedereen voor het deelnemen aan deze Webinar en het delen van jullie mooie initiatieven!

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

Soms loopt het leven niet zoals je het wenst
Dan zijn wij er

Lijst met alle initiatieven die gedeeld werden tijdens de Webinar

Initiatieven
EriGent, Vereniging voor Eritreeërs in Gent en omstreken Mailadres: erigent2016@gmail.com
Evergem: de Olijftak (ontmoetingscentrum voor nieuwkomers, doorgeefwinkeltje, activiteiten) + buddywerking.
In Halle worden er wandelingen georganiseerd vanuit de dienst Hallo Nederlands, tezamen met PIN (https://www.pinvzw.be/) en Open Armen vzw (https://www.openarmen.be/). hannah.van.der.steen@cawhallevilvoorde
Over t leven project: https://socius.be/een-straft-praktijkbeschrijving-over-t-leven https://avansa-vlad.be/projecten/over-t-leven Voor het bestellen van boeken : els.pauwels@geraardsbergen.be
Praatpuntcafé Balen: Ontstaan vanuit het reguliere praatpunt (OCMW). Burgerinitiatief , gefaciliteerd door het OCMW/gemeente. Ontmoetingsplek voor anderstalige mensen en Nederlandstalige mensen. Doel : elkaar ontmoeten, elkaar leren kennen Groter doel : Duurzame relaties opbouwen. Dmv kleine vrijblijvende activiteiten aanbieden, samen grotere activiteiten organiseren bv wereldbuffet. Andere organisaties betrekken in de mate van het mogelijke. Met inspraak participatie van elke doelgroep. Contact via: facebook praatpuntcafe Balen
Ontmoetingsgroepen met 4 doelen: de eigen gemeente verkennen, sociaal netwerk uitbreiden, interculturele competenties en Nederlands oefenen. ontmoeting tussen Nederlandstaligen en anderstaligen. www.babbelonië.be
DUO for a JOB : brengt werkzoekende jongeren met een migratieachtergrond in contact met 50-plussers, die als vrijwilliger hun professionele ervaring inzetten om deze jongeren te begeleiden naar werk. Zodra een duo is samengesteld, ontmoeten de jongere en de mentor elkaar minstens twee uur per week gedurende 6 maanden. DUO for a JOB biedt zijn diensten aan in Brussel, Antwerpen, Mechelen, Gent, Aalst en Luik. meer info: https://www.duoforajob.be/nl/onthaal/

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

<p>Zomerpraat-vrijwilligerswerk in Antenne, Oostende Zomerpraat begint begin juli</p>
<p>Bewonersrestaurant in De Roepsteen, Hechtere. De bewoners van het Rode Kruis opvangcentrum koken een maaltijd uit hun eigen land en cultuur voor de buurtbewoners van Houthalen-Helchteren of andere geïnteresseerden. Een groot succes! Een buddywandeling waar bewoners van het opvangcentrum in Houthalen en mensen van buitenaf gekoppeld werden om samen op pad te gaan. Iets wat toch nog mogelijk was, ondanks corona.</p>
<p>OCMW Kortrijk zocht jaren geleden buddy gezinnen. Mijn man en ik hebben ons gemeld en zijn al sinds 2017 buddy van een familie. Noemen het nu geen buddy meer maar vrienden. We voelen er ons allen heel goed bij. Martien</p>
<p>AMIF-projecten, sociale activering in de grootstedelijke OCMW's : https://www.mis.be/sites/default/files/documents/gids_amif_sociale_activering_nieuwkomers.pdf</p>
<p>Link naar Schatkist met vluchtelingenverhalen (AMIF-Project Cultuursensitief werken via Mind-Spring): https://www.caw.be/hoewijhelpen/preventie/mind-spring/cultuursensitief-werken-via-mind-spring-2020-2021/de-schatkist/</p>
<p>Cultuursensitief werken via Mind-Spring: https://www.caw.be/hoewijhelpen/preventie/mind-spring/cultuursensitief-werken-via-mind-spring-2020-2021/</p>
<p>LOI Geel : Den Ark : Brengen Minderjarige vluchtelingen in contact met Geelse families</p>
<p>Vrouwencentrum Alma-CAW Antwerpen . Alma is een open huis voor vrouwen met een migratie achtergrond in een kwetsbare situatie. Het is een ontmoetingsplaats met een warm onthaal en een ruim aanbod activiteiten</p>
<p>Open Netwerk vzw staat voor Opleiding, Psychotherapie en Netwerk. Open Netwerk wil binnen de geestelijke gezondheidszorg cultuursensitiviteit verheffen tot norm en ziet diversiteit als absolute kracht.</p>

Naar een meer geïntegreerd migratiebeleid, dankzij het AMIF

